

Catherine Lillo
08-677 26 81, 070-988 51 21
catherine.lillo@energiforetagen.se

Datum
2018-02-09

Svenska kraftnät
cc: Energimarknadsinspektionen

Inspel till Svenska kraftnäts arbetsmaterial avseende processer och funktioner i elmarknadshubben

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Svenska kraftnät (Svk) publicerade den 18 december 2017 arbetsmaterial avseende informationsmodell, funktionsbeskrivningar och delprocessbeskrivningar för den planerade centrala tjänstehubben och har bett om branschens inspel senast den 9 februari. Energiföretagen Sverige (Energiföretagen) har tagit del av dessa och önskar lämna inspel på en övergripande nivå till Svk:s arbetsmaterial.

Energiföretagens inspel

Energiföretagen är i stort positiva till Svk:s arbete med utformningen av processer och funktioner i elmarknadshubben. Dock har vi tidigare påtalat och vill återigen framhålla att det är centralt att de processer och funktioner som Svk föreslår går hand i hand med det regelverksförslag som lämnats av Energimarknadsinspektionen i rapporten "En ny modell för elmarknaden" och sedermera det regelverk som föreslås av regeringen.

Vi har i detta material även uppfattat att Svk har åsikter inte enbart kring funktionaliteten i elmarknadshubben, utan i vissa avseenden även kring vad som är bästa marknadsmodellen för aktörerna, vilket inte alltid överensstämmer med Ei:s regelverksförslag. Energiföretagen ifrågasätter om detta verkligen är Svk:s syfte och roll.

Energiföretagen har tidigare lämnat inspel på Svk:s publicerade arbetsmaterial och har därav valt att framförallt fokusera våra synpunkter på Svk:s nya arbetsdokument avseende Kundsamtycke och Användargränssnitt.

Kundsamtycke

I regeringsuppdraget finns det uttalat att för att öka förtroendet för elmarknaden och få mer aktiva kunder ska hubben innehålla funktionalitet som stöder en centraliserad hantering av kundens fullmakter samt ge kunden tillgång till viss information. Detta har införlivats i Ei:s förslag till lag om elmarknadshubb som anger krav på att elanvändaren ska godkänna att uppgifter lämnas ut från elmarknadshubben i det fall denne inte är kund hos den aktör som begär att få ut uppgifterna. Dessutom ska bägge parter (elanvändare och aktör) använda de

system som finns i elmarknadshubben eftersom den som ansvarar för driften av hubben ansvarar för att uppgifter från hubben lämnas ut vid rätt tillfälle och till rätt mottagare.

Energiföretagen anser att kundsamtycke i grunden är bra och gör kunden medveten om sina handlingar. Dock är det viktigt att det är relativt enkelt för kunden att ge samtycken, om det blir ett alltför krångligt förfarande riskerar kunden att bli passiv.

Utifrån Ei:s lagförslag är vår bedömning att Svk fortsatt bör utveckla och förtydliga hur man tänkt sig att elmarknadshubben ska bidra till att kunder får del av den information som anges i regeringsuppdraget samt hur det är tänkt att kunden ska kunna interagera med elmarknadshubben för att på ett enkelt och effektivt sätt meddela samtycke.

Kundsamtycke vs fullmakt

I Svk:s tänkta process har samtycket ersatt fullmaktshanteringen och det verkar vara aktörerna som via en generisk webbplugin ska hantera kundsamtycken. Detta går inte hand i hand med Ei:s lagförslag som dels särskiljer mellan samtycke och fullmakt och dels beskriver att kunden ska meddela samtycke direkt till elmarknadshubben. Energiföretagen anser mot bakgrund av Ei:s förslag att det är viktigt att Svk i sina processer skiljer mellan fullmakt och samtycke.

Med tanke på att Svk i egenskap av personuppgiftsansvarig har ett ansvar för att information lämnas ut från elmarknadshubben på ett korrekt sätt och i enlighet med GDPR, borde det ligga i Svk:s intresse att kundsamtycken meddelas direkt till elmarknadshubben. Dessutom, i det fall andra aktörer ska hantera kundsamtycken, finns en risk för att olika aktörer använder sig av olika tillämpningar för kundsamtycken och större risk för missbruk. Dock anser vi att Svk:s förslag på en generisk webbplugin kan vara en lämplig lösning för hantering av fullmakter. Detta förutsätter å andra sidan att aktören inte på något sätt kan se eller påverka kundens interaktion med hubben via detta gränssnitt.

Otydligt vad Svk:s beskrivna ombudsroller syftar till

Av Ei:s lagförslag framgår att elanvändaren ska kunna anlita ett ombud för att lämna ett samtycke till hubben om att uppgift ska lämnas ut. I det fallet ska fullmakt visas upp för den som ansvarar för driften av elmarknadshubben. I Svk:s arbetsmaterial är det oklart om denna aktivitet har hanterats i processen. Materialet beskriver däremot de nya rollerna kund- och företagsombud som kunden ska registrera i elmarknadshubben via inloggning med e-legitimation i sitt elhandelsföretags "Mina sidor". Men frågan är vad dessa roller syftar till och vilken behörighet och/eller befogenhet de har samt hur de interagera med elmarknadshubben. T.ex. i fallet företagsombud antar vi att det är en anställd på företaget som agerar ombud via sin privata e-legitimation – vad händer i det fall personen som agerar företagsombud slutar eller får en ny roll?

Övrigt om kundsamtycke

Med tanke på principen om enkelhet bör man beakta risken för att kravet på e-legitimation blir krångligare för vissa kundgrupper som saknar svensk e-legitimation, t.ex. utländska ägare av boende i Sverige eller nyanlända. I de fallen behövs ett komplement till e-legitimation.

Enligt Svk ska kunden ges möjlighet att spärra ett elhandelsföretag från att genomföra ett leverantörsbyte i elmarknadshubben. Det finns inget stöd för detta i Eis förslag och konsekvenserna av ett sådant förslag har inte analyserats. Frågan är dessutom vilket syfte detta fyller om det ändå krävs ett kundsamtycke från kund?

Användargränssnitt

Energiföretagen anser att Svk:s arbetsmaterial kring användargränssnittet bör tydliggöras och utvecklas, t.ex. avseende gränssnitt mellan Svk och elmarknadshubben. Det är otydligt om Svk kommer att ha full tillgång till elmarknadshubben eller om det blir någon form av hubborganisation som hanterar registreringar på uppdrag av Svk. Även om Svk ansvarar för driften av elmarknadshubben är Svk samtidigt en aktör som kommer att ha användning av information i hubben och därför anser Energiföretagen att Svk bör registreras som övriga aktörer.

Även gränssnittet mellan elmarknadshubben och E-sett bör klargöras. Vi är i grunden positiva till att kommunikationen sker genom elmarknadshubben med E-sett men det bör tydliggöras vad som lagras i hubben respektive E-sett, hur informationen ska flöda samt vilka funktioner som krävs för att avstämning och bilaterala uppgörelser/korrekationer ska fungera.

E-legitimation

Energiföretagen stödjer att endast behöriga användare ska ha åtkomst till elmarknadshubben för att säkerställa att den som utför en aktivitet i hubben har behörighet att göra det och för att kunna logga användarnas aktiviteter. Dock vänder vi oss emot Svk:s beskrivna system där aktörernas användarkonton ska kopplas till personer och att privat e-legitimation ska användas vid inloggning. Detta blir en märklig sammanblandning av den anställdes företagsroll och dess privata roll. Förutom att användande av en privat e-legitimation avslöjar den anställdes privata personuppgifter innebär det att företaget inte har kontroll över inloggningen. Energiföretagen anser att Svk bör undersöka om det finns ett annat säkert system för aktörernas inloggning i elmarknadshubben.

Övrigt om användargränssnitt

I Energiföretagens senaste inspel (september 2017) påtalade vi att Svk:s processer inte verkade följa Ei:s föreslagna marknadsmodell i vissa avseende. Vi noterar nu att Svk fortsatt verkar bygga utifrån förutsättningen att elnätsföretaget ska registrera/ingå avtal med elhandelsföretag för leveranser av el till tomma anläggningar. Detta anser vi är en krånglig metod som leder till att elnätsföretaget blir kund till sig själv. I enlighet med Ei:s förslag anser Energiföretagen att inget elhandelsföretag ska registreras i de anläggningar som saknar registrerad elanvändare och därmed leva efter principen inget avtal – ingen el.

Några synpunkter gällande Övergripande information, Delprocess- och Funktionsbeskrivningar

Energiföretagen anser att den ansvarsfördelning som gjorts i Svk:s ”Övergripande information” känns tydligare än tidigare och stämmer väl överens med de synpunkter vi haft

i våra inspel. Dock efterfrågar vi mer förklarande text samt även koppling till vilken process, funktion eller BRS som ansvarsfrågorna är kopplade till.

I Svk:s ”Delprocessbeskrivningar” bilaga ”Registrera leveranspunkt” framgår att kund faktureras för anslutning. Det förekommer att kunden faktureras tidigare i processen, t ex direkt efter att anslutningen är beställd av kund. Då anslutningsavtalet inte hanteras av elmarknadshubben antar vi att delprocessbeskrivningen är informativ och inte bindande.

Som Energiföretagen påtalat i tidigare inspel finns områden som regleras i Ei:s förslag och som vi anser bör hanteras i Svk:s processbeskrivningar, såsom

- Avtal om fortlöpande tillträde till elnätet för lågspänningskunder – det bör finnas en process där elnätsföretagen registrerar att villkoren skickats ut. Om inte villkoren skickats ut kan det bli oklart vilka rättigheter nätföretagen kan hävda mot kunderna.
- Undantag för högspänningskund och producent – det bör finnas en process där elnätsföretagen registrerar att avtal ingåtts med en högspänningskund så att elhandelsföretaget kan se när man kan ingå ett elhandelsavtal i den aktuella punkten.

Dessutom vore det i Energiföretagens mening önskvärt med ett övervakningssystem i elmarknadshubben som snabbt kan identifiera avvikande beteende som kan tyda på missbruk.

Funktioner i elmarknadshubben bör stötta marknadsmodellen

I enlighet med regeringsuppdraget till Svk från 2015 anser Energiföretagen att Svk:s arbete med funktionaliteten i elmarknadshubben i första hand ska utformas så att den stöttar kommande regelverk för elmarknadshubb och den nya marknadsmodellen. All utveckling av ytterligare funktionalitet bör noga utvärderas utifrån kundnytta, marknadseffektivitet och samhällsekonomisk påverkan. Vi är oroade för att Svk i sitt arbete, utifrån sin egen åsikt om vad som är den bästa utformningen av marknadsmodellen, avviker från lämnat lagförslag. Svk anger i ”Övergripande information” att man inte till fullo följer Ei:s förslag och att man avser att föra en dialog med departementet för att komma fram till en bättre lösning.

Vi har förståelse för att Svk kan ha åsikter om sin roll avseende elmarknadshubben. Men vi anser inte att det ingår i Svk:s uppdrag att driva förändringar i den marknadsmodell som föreslagits av Ei. Ei har i sitt arbete involverat såväl Svk som bransch- och kundrepresentanter. I det fall Svk anser att de förslag som nu ligger inte är de bästa för branschen bör man i såna fall återigen involvera bransch- och kundföreträdare för att ge sin syn på de lösningar som Svk anser ska införas. Detta kräver andra forum, med annan förankring och kompetensprofil, än de som idag existerar inom Svk:s hubbprojekt.

Fortsatt arbete

Som Energiföretagen tidigare framfört är den tidplan som Svk uppger för införandet av elmarknadshubb snäv. Med tanke på att regelverket verkar dröja (förmodligen dröjer det till

feb/mars 2019 innan en färdig proposition är på plats) är frågan om det är lämpligt för Svk att upprätthålla tidplanen utan att med säkerhet veta utformningen av marknadsmodellen.

Dessutom omfattar Svks plan en hel del arbete som ska utföras av aktörerna själva och Energiföretagen ser en uppenbar risk för att skyldigheter som inte är reglerade åsidosätts. Vi vill därför återigen påtala nödvändigt av att reglera skyldigheten att migrera för alla aktörer samt vilka uppgifter som ska migreras (t.ex. vilken data och eventuell historik). Inte minst för att aktörerna inte ska komma i konflikt med GDPR.

Vi vill också framhålla att aktörerna bör få minst 24 månader för att göra sina respektive omställningar och migrera data på det sätt som elmarknadshubben föreskriver. Detta förutsätter också att den informationsmodell som ska gälla i elmarknadshubben bör färdigställas i förväg så att aktörerna hinner omsätta den i migreringsplaner.

I det fortsatta arbetet är det centralt att Svk är transparenta i sitt arbete och tar hjälp av branschen i sina olika arbetsmoment för att få en välfungerande och framtidssäkrad elmarknadshubb på plats.

Stockholm som ovan

Catherine Lillo, ansvarig slutkundsmarknad

Energiföretagen Sverige